

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Bæredygtigt Fiskeri

Att. Lene Jensen Scheel-Bech

Slotsholmsgade 12

1216 København K

Angående DTU Aquas rådgivning i forbindelse med revision af tre bekendtgørelser

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har anmodet om DTU Aquas rådgivning i forbindelse med revision af følgende tre bekendtgørelser:

- [Bekendtgørelse om særlige fiskeriregler for Storå vandsystem](#)
- [Bekendtgørelse om særlige fiskeriregler for Skjern Å vandsystem](#)
- [Bekendtgørelse om særlige fiskeriregler og fredningsbælter i Vadehavet og i visse sydjyske vandløb](#)

De tre bekendtgørelser har alle været gældende siden 1. januar 2014. Bekendtgørelserne har således dannet lovgrundlaget for lakseforvaltningen i Danmarks største vandsystemer igennem 10 fiskesæsoner i perioden 2014-2023.

I forbindelse med forvaltningen af de vestjyske laksebestande har der i hele den nævnte periode årligt været afholdt laksekoordineringsmøder, som er et dialogforum omkring opdræt, udsætninger og forvaltning af laks i danske vandløb. Både sammenslutninger, opdrætter, kommuner, øvrige myndigheder og fiskeribiologiske rådgivere deltager i møderne.

Fremtidig forvaltning af laksebestande og laksefiskeri

Forvaltningen af laksebestandene har været understøttet af forskningsbaseret rådgivning i tæt samarbejde med de mange myndigheder og interessenter, som arbejder på at genskabe større og stærkere laksebestande. Der ses nu ind i en fremtid, hvor laksens miljøforhold er under forandring i både fersk- og saltvand. Særligt i saltvand forventes denne påvirkning af blive stadig mere negativ. Forandringernes styrke og den hastighed de udvikler sig med, er ikke mulige at forudsige præcist. Dette er ligeledes en god grund til at forvalte efter en model, hvor det fortsat er muligt at gennemføre adaptive tilpasninger og reguleringer. Det kan således anbefales at lave en forvaltning, som er todelt, og hvor der løbende (årligt) kan foretages ændringer i forhold til at bevare og genskabe større laksebestande:

Del 1, angår de overordnede rammer omkring fredningstid, vilkår for kvotetildeling, frister for ansøgninger om tildeling af en laksekvote og om nogle af de vilkår, som fiskeriet af laks skal foregå på mv. Denne del er fastlagt i de lokale bekendtgørelser.

Del 2, angår den forvaltning, som bliver fastlagt ved de årlige tildelinger af laksekvoter, der administreres af Fiskeristyrelsen som myndighed og efter biologisk rådgivning fra DTU Aqua. Her kan også indgå krav til fiskeriformer, opdaterede afgrænsninger af A- og B- vand i takt med, at opstemninger og spærringer bliver nedlagt.

Fiskeristyrelsen fastsætter vilkårene i de tilladelser, der kan gives til hjemtagelse af laks og de bliver fastsat årligt. Da denne proces foregår kontinuert, skaber det mulighed for en fleksibel og adaptiv forvaltning, som bevirker, at initiativer er hurtigere at implementere og er mere operationelle end, hvis de samme tiltag skulle være fastsat i en bekendtgørelse.

De gældende bekendtgørelser har allerede inkorporeret den mulighed, at der kan indarbejdes vilkår i de årlige tilladelser herunder også vilkår, der omfatter forvaltningstiltag som fiskepleje og fiskerireguleringer.

Laksebestandene skal være store og robuste for at kunne overleve i fremtiden

Den primære målsætning med forvaltningen af de vestjyske laks er at sikre et bredt genetisk fundament, som kan medvirke til at sikre laksens overlevelse og tilpasningsevne til fremtidens miljø- og klimaforhold. En forudsætning for at kunne opfylde dette er, at bestandene er store og generelt stabile og hvor andelen af laks fra naturlig gydning stiger kontinuert.

Baggrunden for fiskerimæssige reguleringstiltag er, som alle andre tiltag, at sikre bestandenes fremgang og at undgå genetiske forringelser i bestandene. Med udgangspunkt i de seneste fire års udvikling i laksebestandene er der behov for nye tiltag, som bevarer og udvikler laksebestandene. På den baggrund kan DTU Aqua anbefale at implementere nye tiltag.

Hvis man ser tilbage på laksebestandenes udvikling, har de overordnet vist fremgang frem mod slutningen af det seneste årti. Herefter ses en stagnation med et efterfølgende fald. På den baggrund blev der foretaget en overordnet reduktion i det samlede antal laks, der blev tildelt i kvoterne for sæsonen 2022.

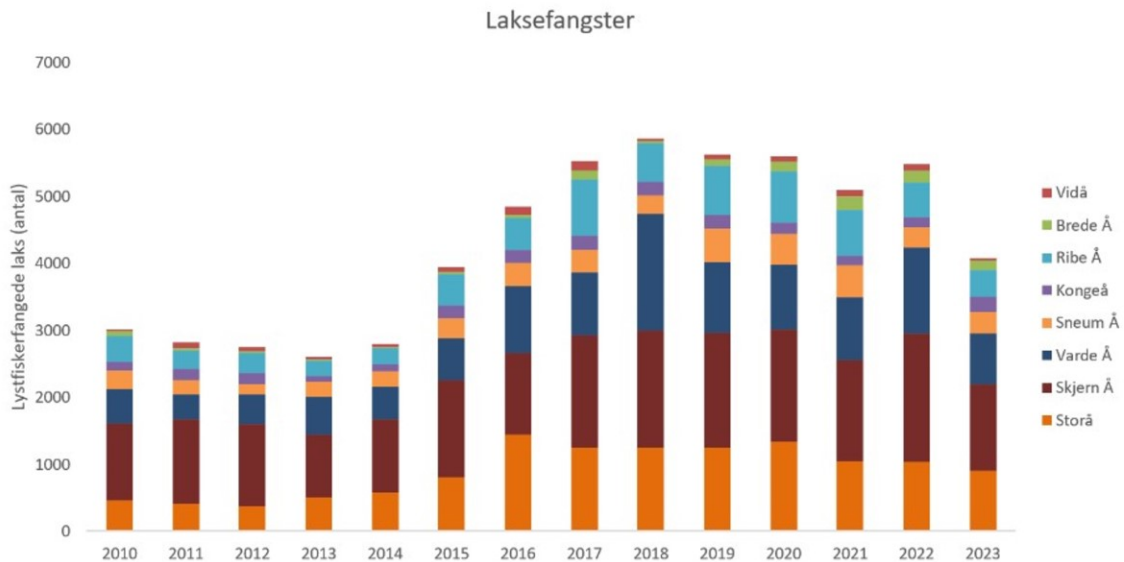
DTU Aqua er i proces med at analysere data indsamlet i 2023 med henblik på at udarbejde den biologiske vurdering af laksebestandene.

Set over et længere tidsrum har de danske bestande været i fremgang, mens bestandene i udenlandske vandløb i samme tidsperiode generelt er gået tilbage.

De store laks (MSW – Multi Sea Winter) er mange steder i udlandet blevet sjældne, ligesom bestandene overordnet er gået tilbage i disse lande. Den danske model for forvaltning af laksebestandene bygger på en adaptiv forvaltning således, at bestandene kan fortsætte deres fremgang, samtidig med, at der tillades et begrænset fiskeri og landing (hjemtagning) af laks, således at reguleringen løbende er tilpasset den nyeste faglige og forskningsbaserede biologiske viden på området.

Forvaltningen har til formål at genskabe store og stærke laksebestande

Undersøgelser har vist, at der er en god sammenhæng mellem laksopgangens størrelse og fangster, og på den baggrund er der således indikationer på, at de danske bestande samlet set nu er faldende (figur 1).

Figur 1. De samlede fangster af laks i Vest- og Sønderjylland i 2023 er på det laveste niveau i perioden 2016-2023. I perioden 2014-2018 var der en tydelig stigning i fangster.

Der er igennem de senere år fjernet en del spærringer i vandløb, som har givet laksene adgang til flere gyde- og opvækstområder og der er tillige etableret flere gydeområder. Den aktuelle negative udvikling i laksebestandene er derfor ikke forventet. De mange tiltag og gennemførte naturgenopretningsprojekter burde tværtimod have givet anledning til betydelige bestandsfremgange.

Forvaltning af laksefiskeri og kvoter– afstemt efter vandløbsbredde

Ved at vælge en model, hvor vandløbene opdeles ud fra deres størrelse på minimum 5 meter i faktisk bredde, er det muligt at definere de strækninger i vandløbene, hvor størstedelen af laksen bliver fanget. I praksis opholder laks sig også i de små vandløb, hvor de både vil forekomme som yngel, ungfisk og gydelaks. Det er derfor muligt at fange voksne laks i de små vandløb, og derfor er der også fra de fiskeriberettigede et ønske om kunne hjemtage laks fra sådanne områder.

Ved at forvalte laksekvoterne, så de fiskeriberettigede, også ved små vandløb har mulighed for at fange og hjemtage laks, skabes der grundlag for, at flest mulige vil være motiverede for at genskabe bedre levebetingelser for laks i hele dens udbredelsesområde i ferskvand. De fiskeriberettigede, der har fiskevand, som ligger udenfor det primære område for laksefangst, kan derfor ansøge om og få tildelt en laksekvote, der er afstemt efter de reelle muligheder for fangst.

I arbejdet med at skabe selvreproducerende bestande af laks er det afgørende, at laksen har fri adgang til egnede gyde- og opvækstområder i hele det givne vandsystem. Af samme årsag er det vigtigt,

at flest mulige parter ved vandsystemerne har en motivation til at forbedre forholdene for fiskebestandene, herunder forbedre levestandarderne for laks. En forvaltning, hvor alle fiskeriberettigede i hele vandsystemet, kan få glæde af en fangstmæssig gevinst er derfor hensigtsmæssigt.

Ved vandsystemerne tildeles størstedelen af laksekvoten i A-områder, de såkaldte laksefiskevande:

A-områder: Store vandløb, som har en bredde på 5 meter og større

Dog ikke vandløbsstrækninger, som er beliggende opstrøms opstemninger, hvor passage for laks er dårlig og hvor kun forholdsvis få laks og havørreder passerer eller strækninger, hvor DTU Aqua vurderer, at det ikke er laksefiskevand

B-områder: Små vandløb, som er mindre end 5 meter i bredde

Her indgår også vandløbsstrækninger over 5 meter, som er beliggende opstrøms opstemninger, hvor passage for laks er dårlig og hvor kun forholdsvis få laks og havørreder passerer, samt strækninger som DTU vurderer, ikke er laksefiskevand

Størstedelen af et vandsystems laksekvote tildeles A-områder. Såfremt der er ønsker om at hjemtage laks i B-områder, kan der tildeles en beskeden kvote, som er afstemt efter ønsker og de reelle muligheder for fangst af laks. Helt konkret er der tale om kvoter på få laks og erfaringer i de seneste 10 år har vist, at dette fungerer hensigtsmæssigt.

For både A- og B-områder gælder det, jævnfør fiskeriloven §30, for hjemtagelse af laks, at den fiskeriberettigede er en del af en sammenslutning og derigennem bidrager til den samlede fiskepleje for vandsystemet

Nedlæggelse af opstemninger ændrer grænsedelingen mellem A- og B-område

I følgende vandløb kan det anbefales, at der sker opdatering af de gældende grænseinddelinger mellem A- og B-område:

Skjern Å-vandsystem

Den nuværende grænse bør gå til fredningsbæltet ved Skjern Å's afløb fra MES Sø, nedstrøms Dørslundvej.

I Sdr. Omme Å, fra opstemningen ved Juellingsholm Dambrug og nedstrøms til udløb i Ringkøbing Fjord.

I Brande Å, fra Brandlundvej og nedstrøms til udløb i Ringkøbing Fjord.

I Karstoft Å, fra opstemningen ved Clasonsborg og nedstrøms til udløb i Ringkøbing Fjord. Den nuværende grænse i Karstoft Å bør ligge opstrøms den nedlagte opstemning ved Clasonsborg. En relevant grænserykning opstrøms til Sdr Ommevej (Rute 411)

Varde Å-vandsystem

I Grindsted Å blev der i 2021 fjernet en opstemning ved Utoft Dambrug og på den baggrund er der grundlag for at flytte afgrænsningen mellem A- og B-område længere opstrøms til sammenløbet mellem Grene Å og Billund Bæk.

I Holme Å er der åen i 2021 genoprettet på en 12 km lang strækning og derfor foreslås afgrænsningen flyttet opstrøms til Østerbygårdvej.

I Ansager Å er der i 2018 fjernet en opstemning ved Ansager Møller og derfor foreslås afgrænsningen flyttet opstrøms til opstemningen ved Krogager Dambrug.

Sneum Å-vandsystem

I Holsted Å er der fjernet en opstemning i 2022 og derfor foreslås afgrænsningen flyttet opstrøms til opstemningen ved Hulkær Fiskeri på Drivervej.

Kongeå- vandsystem

I Vejen Å er opstemningen ved både Lille Vejen Vandmølle og Vejen Store Vandmølle fjernet i hhv. 2020 og 2022 og derfor foreslås afgrænsningen flyttet opstrøms til sammenløbet mellem Drostrup Å og Gesten Å.

Den danske forvaltning af laks er restriktiv og baseret på forskning og overvågning. Forvaltningen af laks i Danmark sker således ved, at forskning og overvågning er koblet til konkrete indsatser med en adaptiv tilgang. Begrebet adaptiv henviser her til, at man altid og hurtigt anvender det bedst tilgængelige videnskabelige grundlag, hvorved forvaltningen bliver en dynamisk proces. En revision af de nævnte bekendtgørelser er i overensstemmelse med denne praksis.